O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

Olmalarni sotish va tovar sifatini nazorat qilish standarti

(FFV 50:2020, IDT)

Rasmiy nashr

O‘zbekiston standartlar instituti
Toshkent

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

So‘zboshi

1 O‘zbekiston standartlar instituti tomonidan **ISHLAB CHIQILDI.**

2 O‘zbekiston standartlar institutining 2026-yil 21-iyuldagi 26/XSt-26-sonli buyrug‘i bilan **TASDIQLANDI.**

3 Ushbu standart FFV 50:2020 “Standard for the sale of apples and product quality control” xalqaro standartiga aynan o‘xshash.

4 DASTLABKI AMALGA KIRITILISHI

Ushbu milliy standart va unga bo‘lgan o‘zgartishlarni O‘zbekiston hududida amalga kiritish haqidagi axborot Standartlashtirish bo‘yicha milliy organning rasmiy veb-saytlari va standartlarning yillik axborot ko‘rsatkichlarida chop etiladi.

Ushbu standartni O‘zbekiston hududida rasmiy tarqatishning mutlaq huquqi O‘zbekiston standartlar institutiga tegishlidir.

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

IZOX

Qishloq xo‘jaligi sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruh

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Yevropa Iqtisodiy Komissiyasi (UNECE) Qishloq xo‘jaligi sifat standartlari bo‘yicha ishchi guruhining tijorat standartlari xalqaro savdoni rivojlantirishga ko‘maklashadi, yuqori sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishni rag‘batlantiradi va rentabellikni oshiradi.

Ishlab chiqaruvchilar va iste’molchilar manfaatlarini himoya qiladi. UNECE standartlari hukumat tashkilotlari, ishlab chiqaruvchilar, savdogarlar, import va eksport qiluvchilar, shuningdek, boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan qo‘llaniladi va yangi uzilgan meva va sabzavotlar, quruq va quritilgan mevalar, urug‘lik kartoshka, go‘sht, kesilgan gullar, tuxum va tuxum mahsulotlarini o‘z ichiga olgan keng ko‘lamli qishloq xo‘jaligi mahsulotlarini qamrab oladi.

Birlashgan Millatlar Tashkilotiga a’zo har qanday mamlakat Ishchi guruh faoliyatida teng ishtirok etishi mumkin. BMT EEKning qishloq xo‘jaligi standartlari bo‘yicha qo‘shimcha ma’lumotlarni bizning veb-saytimizdan olishingiz mumkin: http://www.unece.org/trade/agr>.

Olmalarga doir ushbu amaldagi Standart Ishchi guruhning yetmish uchinchi sessiyasida ko‘rib chiqilgan va qabul qilingan ECE/CTCS/WP.7/2020/21 hujjati hamda 2018-yil fevral oyidagi sessiyalararo tasdiqlash jarayonida qabul qilingan tahririy o‘zgartirishlarga, shuningdek, Ishchi guruh tomonidan 2020-yilda ko‘rib chiqilgan va qabul qilingan (sessiyalararo tasdiqlash jarayoni) ECE/CTCS/WP.7/2020/8 hujjatiga asoslangan.

Standartning unifikatsiyalangan tuzilmasiga muvofiqlashtirilgan (2017)

Ushbu standartni talqin qilish yoki qo‘llashda tushunmovchiliklar yuzaga kelganda standartning asli yozilgan tillarining biridan foydalanish tavsiya etiladi.

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON MILLIY STANDARTI

OLMALARNI SOTISH VA TOVAR SIFATINI NAZORAT QILISH STANDARTI

СТАНДАРТЫ ПРОДАЖИ ЯБЛОКО И КОНТРОЛЯ КАЧЕСТВА ПРОДУКЦИИ

STANDARD FOR THE SALE OF APPLES AND PRODUCT QUALITY CONTROL

Amalga kiritish sanasi 01.08.2026-y.

I Mahsulot ta’rifi

Ushbu standart iste’molchiga yangi uzilgan holda yetkazib beriladigan *Malus domestica* Borkh. Navlaridan (kultivarlaridan) yetishtirilgan olmalarga nisbatan qo‘llaniladi. Sanoatda qayta ishlashga mo‘ljallangan olmalar bundan mustasno.

II Sifatga oid qoidalar

Ushbu standartning maqsadi tayyorlash va qadoqlashdan keyin olmalarga qo‘yiladigan sifat talablarini belgilashdan iborat.

Biroq, eksportdan keyingi bosqichlarda qo‘llanilganda, mahsulotlar standart talablariga nisbatan quyidagi holatlarni namoyon qilishi mumkin:

• yangilik va yangilik darajasining biroz pasayishi;

• “Ekstra” navdan tashqari toifalarga kiritilgan mahsulotlar uchun ularning rivojlanishi va buzilish tendensiyasi tufayli holatining biroz yomonlashishi.

Mahsulot egasi/sotuvchisi bunday mahsulotlarni ko‘rgazmaga qo‘yishi yoki sotish uchun taklif qilishi yoxud ushbu standartga muvofiq bo‘lmagan boshqa tarzda yetkazib berishi yoki sotishi mumkin emas. Mulkdor/sotuvchi bunday muvofiqlikka rioya qilish uchun javobgardir.

A. Minimal talablar

Barcha olmalar, har bir nav uchun ko‘zda tutilgan maxsus qoidalar va ruxsat etilgan og‘ishlarni hisobga olgan holda, quyidagi talablarga javob berishi kerak:

• butun bo‘lishi

• iste’molga yaroqsiz qilib qo‘yadigan chirish yoki buzilishdan zararlangan mahsulotlar chiqarib tashlanadi;

• toza bo‘lishi; ko‘zga ko‘rinadigan begona moddalardan xoli bo‘lishi

• deyarli zararkunanda hasharotlardan xoli bo‘lishi

• zararkunanda hasharotlar tomonidan etiga yetkazilgan shikastlarsiz bo‘lishi

• jiddiy suvli o‘zak kasalligidan[1] xoli bo‘lishi

• me’yoridan ortiq tashqi namlikdan xoli bo‘lishi

• har qanday yot hid va/yoki ta’mdan xoli bo‘lishi.

[1] *Ilovada “V” harfi bilan belgilangan navlar jiddiy suvli o‘zak kasalligiga doir qoidalardan mustasno.*

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Olmalarning yetilish darajasi va holati shunday bo‘lishi kerakki, ular:

• tashish, yuklash va tushirish jarayonlariga bardosh bera olishi

• belgilangan manzilga qoniqarli holatda yetib kelishi

B. Yetilish talablari

Olmalarning rivojlanishi va yetilganlik darajasi shunday bo‘lishi kerakki, ular pishish jarayonini davom ettira olsin va qoniqarli yetilganlik darajasiga yetsin.

Minimal yetilish talablarini tekshirish uchun bir nechta parametrlarni hisobga olish mumkin (masalan, morfologik ko‘rinishi, ta’mi, qattiqligi va refraktometrik ko‘rsatkichi).

C. Tasniflash

Olmalar quyida belgilangan uchta navga bo‘linadi:

(i) “Ekstra” Oliy nav

Ushbu navga mansub olmalar eng yuqori sifatga ega bo‘lishi kerak. Ular navga xos xususiyatlarga[2] ega bo‘lishi kerak. Meva bandi mustahkam va butun bo‘lishi kerak.

Olmalar quyidagi rang guruhlariga ko‘ra navga xos bo‘lgan minimal sirt rangi xususiyatlarini aks ettirishi kerak[3]:

• A rang guruhi bo‘lgan taqdirda — umumiy sirtning 3/4 qismi qizil rangda;

• B rang guruhi bo‘lgan taqdirda — umumiy sirtning 1/2 qismi aralash qizil rangda;

• C rang guruhi bo‘lgan taqdirda — umumiy sirtning 1/3 qismi biroz qizil, qizg‘ish yoki yo‘l-yo‘l rangda;

• D rang guruhi bo‘lgan taqdirda — rangga nisbatan minimal talablar qo‘yilmaydi.

Meva po‘sti mukammal darajada sog‘lom bo‘lishi kerak.

Ular nuqsonlardan xoli bo‘lishi kerak, juda yengil yuzaki nuqsonlar bundan mustasno, basharti ushbu nuqsonlar mahsulotning umumiy ko‘rinishiga, sifatiga, saqlanish muddatiga va qadoqdagi taqdimotiga ta’sir ko‘rsatmasa:

• juda sezilarsiz po‘stloq nuqsonlari;

• quyidagi ko‘rinishdagi juda sezilarsiz qo‘tirlik[4]:

• meva bandi chuqurchasidan tashqariga chiqmaydigan va g‘adir-budur bo‘lmagan jigarrang dog‘lar va/yoki;

• Qo‘tirlikning alohida ajralgan juda kichik izlari.

---

[2] *Ranglanishi va meshsimonligi (qo‘tirligi) bo‘yicha tasnifni ta’minlaydigan navlarning to‘liq bo‘lmagan ro‘yxati ushbu standartga ilovada keltirilgan.*

[3] *Amerika Qo‘shma Shtatlarining maxsus sharti: Turli xil rang talablariga ruxsat beruvchi milliy qonunchilikdagi farqlar tufayli “Ekstra” toifasi va I toifa uchun.*

[4] *Ilovada “R” harfi bilan belgilangan navlar meshsimonlikka (qo‘tirlikka) doir qoidalardan mustasno.*

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

(ii) Birinchi nav

Ushbu navga mansub olmalar yaxshi sifatga ega bo‘lishi kerak. Ular mazkur navga xos xususiyatlarni[1] namoyon qilishi kerak.

Olmalar quyidagi rang guruhlariga ko‘ra navga xos bo‘lgan minimal yuza rangi xususiyatlarini aks ettirishi kerak[2]:

• A rang guruhi bo‘lgan taqdirda — umumiy yuzaning 1/2 qismi qizil rangda;

• B rang guruhi bo‘lgan taqdirda — umumiy yuzaning 1/3 qismi aralash qizil rangda;

• C rang guruhi bo‘lgan taqdirda — umumiy yuzaning 1/10 qismi biroz qizil, qizg‘ish yoki yo‘l-yo‘l rangda;

• D rang guruhi bo‘lgan taqdirda — rangga nisbatan minimal talablar qo‘yilmaydi.

Meva po‘sti mukammal darajada sog‘lom bo‘lishi kerak.

Biroq, quyidagi arzimas nuqsonlarga, agar ular mahsulotning umumiy tashqi ko‘rinishiga, sifatiga, saqlanuvchanligiga va qadoqdagi tovar ko‘rinishiga ta’sir ko‘rsatmasa, ruxsat etiladi:

• shaklining arzimas nuqsoni;

• rivojlanishidagi sezilarsiz nuqson;

• ranglanishidagi sezilarsiz nuqsonlar;

• maydoni 1 sm² dan oshmaydigan va rangi o‘zgarmagan sezilarsiz lat yeyish izlari;

• quyidagi o‘lchamlardan oshmasligi kerak bo‘lgan sezilarsiz po‘stloq nuqsonlari:

• cho‘ziq shakldagi nuqsonlar uchun uzunligi 2 sm;

• boshqa nuqsonlar uchun umumiy yuza maydonining 1 sm² qismi; tanaffuz parsha — (Venturia inaequalis) bundan mustasno bo‘lib, uning umumiy yig‘indi maydoni 0.25 sm² dan oshmasligi kerak.

• quyidagi ko‘rinishdagi sezilarsiz qo‘tirlik[3]:

• meva bandi yoki kosa bargi chuqurchasidan biroz tashqariga chiqishi mumkin bo‘lgan, biroq g‘adir-budur bo‘lmagan jigarrang dog‘lar va/yoki;

• mevaning umumiy yuzasining 1/5 qismidan oshmaydigan hamda mevaning umumiy rangiga keskin zid bo‘lmagan yupqa, to‘rsimon qo‘tirlik va/yoki;

• mevaning umumiy sirtining 1/20 qismidan oshmaydigan zich qo‘tirlik; shu bilan birga;

• yupqa to‘rsimon qo‘tirlik va zich qo‘tirlik birgalikda meva umumiy yuzasining maksimal 1/5 qismidan oshmasligi kerak.

Meva bandi bo‘lmasligi mumkin, basharti uning uzilgan joyi toza bo‘lsa va unga tutash po‘stloq shikastlanmagan bo‘lsa.

(iii) Ikkinchi nav

Ushbu navga yuqori navlarga kiritib bo‘lmaydigan, biroq yuqorida sanab o‘tilgan minimal talablarga javob beradigan olmalar kiradi.

Meva po‘sti jiddiy nuqsonlardan xoli bo‘lishi kerak.

Agar olmalar o‘ziga xos sifat belgilari, saqlanuvchanligi va tovar ko‘rinishini saqlab qolsa, quyidagi nuqsonlarga ruxsat etiladi:

• shakl nuqsonlari;

• rivojlanishidagi nuqsonlar;

• ranglanishidagi nuqsonlar;

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

• maydoni 1.5 sm² dan oshmaydigan hamda rangi biroz o‘zgargan bo‘lishi mumkin bo‘lgan sezilarsiz lat yeyish izlari;

• quyidagi o‘lchamlardan oshmasligi kerak bo‘lgan po‘stloq nuqsonlari:

• cho‘ziq shakldagi nuqsonlar uchun uzunligi 4 sm;

• boshqa nuqsonlar uchun umumiy po‘sti maydonining 2.5 sm² qismi; tanaffuz *(Venturia inaequalis)* bundan mustasno bo‘lib, uning umumiy yig‘indi maydoni 1 sm² dan oshmasligi kerak.

• quyidagi ko‘rinishdagi sezilarsiz qo‘tirlik[3]:

• meva bandi yoki kosa bargi chuqurchasidan tashqariga chiqishi mumkin bo‘lgan hamda biroz g‘adir-budur bo‘lishi mumkin bo‘lgan jigarrang dog‘lar va/yoki;

• mevaning umumiy yuzasining 1/2 qismidan oshmaydigan hamda mevaning umumiy rangiga keskin zid bo‘lmagan yupqa, to‘rsimon meshsimonlik va/yoki;

• mevaning umumiy yuzasining 1/3 qismidan oshmaydigan zich qo‘tirlik; shu bilan birga;

• yupqa to‘rsimon qo‘tirlik va zich qo‘tirlik birgalikda meva umumiy yuzasining eng yuqori 1/2 qismidan oshmasligi kerak.

III. O‘lchamlarga oid qoidalar

O‘lcham ekvatorial kesimning eng yuqori diametri yoki vazni bilan belgilanadi.

Minimal o‘lcham diametri bo‘yicha o‘lchanganda 60 mm yoki vazni bo‘yicha o‘lchanganda 90 g bo‘lishi kerak. Agar mahsulotning Briks (Brix) darajasi 10.5° Brix ga teng yoki undan yuqori bo‘lsa hamda o‘lchami 50 mm yoki 70 g dan kichik bo‘lmasa, kichikroq o‘lchamdagi mevalar qabul qilinishi mumkin.

O‘lchamdagi bir xillikni ta’minlash maqsadida bitta qadoqdagi mahsulotlar o‘rtasidagi o‘lcham farqi quyidagilardan oshmasligi kerak[5]:

(a) Diametri bo‘yicha o‘lchamlarga ajratilgan mevalar uchun:

• “Ekstra” navidagi mevalar uchun hamda qator va qatlamlarga joylangan birinchi va ikkinchi navdagi mevalar uchun — 5 mm[6];

• Sotuv qadoqlariga qadoqlangan yoki qadoq ichida sochilma holda bo‘lgan birinchi navlaridagi mevalar uchun — 10 mm[7].

(b) Vazni bo‘yicha o‘lchamlarga ajratilgan mevalar uchun:

• Qator va qatlamlarga joylangan “Ekstra”, birinchi va ikkinchi navdagi mevalar uchun:

Diapazon (g)	Vazn farqi (g)
70–90	15
91–135	20

[5] *Amerika Qo‘shma Shtatlarining maxsus sharti: Olmalarning o‘lchami va/yoki toifasidan qat’i nazar, diametri bo‘yicha bir xillikning 12.5 mm gacha bo‘lishiga ruxsat beruvchi milliy qonunchilikdagi farqlar sababli.*

[6] *Biroq, Bramley's Seedling (Bramley, Triomphe de Kiel) va Horneburger navlariga mansub olmalar uchun diametrdagi farq 10 mm ni tashkil qilishi mumkin.*

[7] *Biroq, Bramley's Seedling (Bramley, Triomphe de Kiel) va Horneburger navlariga mansub olmalar uchun diametrdagi farq 20 mm ni tashkil qilishi mumkin.*

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Diapazon (g)	*Vazn farqi (g)*
136–200	30
201–300	40
> 300	50

• Sotuv qadoqlariga qadoqlangan yoki qadoq ichida sochilma holda bo‘lgan birinchi navdagi mevalar uchun:

Diapazon (g)	*Vazn farqi (g)*
70–135	35
136–300	70
> 300	100

Sotuv qadoqlariga qadoqlangan yoki qadoq ichida sochilma holda bo‘lgan ikkinchi navdagi mevalar uchun o‘lcham bir xilligi talabi qo‘yilmaydi.

Ushbu standartga ilovada “M” harfi bilan belgilangan mitti olma navlari o‘lchamlarga doir qoidalardan mustasno. Ushbu mitti navlarning minimal Briks darajasi 12° bo‘lishi kerak.

IV. Og‘ishlarga oid qoidalar

Ko‘rsatilgan nav talablariga javob bermaydigan mahsulotlar uchun xar bir turkumda sotishning barcha bosqichlarida sifat va o‘lcham bo‘yicha og‘ishlarga yo‘l qo‘yiladi.

A. Qo‘yim sifati

(i) Ekstra navi

Ushbu nav talablariga javob bermaydigan, biroq birinchi nav talablariga muvofiq keladigan olmalarning donalar soni yoki vazni bo‘yicha umumiy 5% miqdorida og‘ishga ruxsat etiladi. Ushbu ruxsat etilgan og‘ish doirasida ikkinchi nav sifati talablariga javob beradigan mahsulotlar ulushi jami 0.5% dan oshmasligi kerak.

(ii) Birinchi nav

Ushbu nav talablariga javob bermaydigan, biroq ikkinchi nav talablariga muvofiq keladigan olmalarning donalar soni yoki vazni bo‘yicha umumiy 10% miqdorida og‘ishga ruxsat etiladi. Ushbu ruxsat etilgan og‘ish doirasida na ikkinchi nav sifati talablariga, na minimal talablarga javob beradigan yoki chirish bilan zararlangan mahsulotlar ulushi jami 1% dan oshmasligi kerak.

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

(iii) Ikkinchi nav

Na ushbu nav talablariga, na minimal talablarga javob beradigan olmalarning donalar soni yoki vazni bo‘yicha umumiy 10% miqdorida og‘ishga ruxsat etiladi. Ushbu ruxsat etilgan og‘ish doirasida chirish bilan zararlangan mahsulotlar ulushi jami 2% dan oshmasligi kerak.

B. O‘lcham bo‘yicha ruxsat etilgan og‘ishlar

Barcha navlar uchun: o‘lchamlarga ajratish talablariga javob bermaydigan olmalarning donalar soni yoki vazni bo‘yicha umumiy 10% miqdorida og‘ishga ruxsat etiladi. Biroq, ushbu ruxsat etilgan og‘ish quyidagi o‘lchamdagi mahsulotlarni qamrab olish uchun tatbiq etilishi mumkin emas:

• minimal diametrdan 5 mm yoki undan ko‘p kichik bo‘lgan;
• minimal vazndan 10 g yoki undan ko‘p kam bo‘lgan.

V. Tovar ko‘rinishiga oid qoidalar

A. Bir xillik

Har bir qadoqning ichidagilar bir xil bo‘lishi hamda faqat bir xil kelib chiqish mamlakatiga, navga, sifatga, o‘lchamga va bir xil yetilish darajasiga mansub olmalardan iborat bo‘lishi kerak.

“Ekstra” navi bo‘lgan taqdirda, bir xillik talabi ranglanishga ham qo‘llaniladi.

Biroq, aniq farqlanuvchi turlicha navlardagi olmalar aralashmasi sotuv qadog‘iga birga qadoqlanishi mumkin, basharti ular sifati bo‘yicha hamda tegishli har bir nav uchun kelib chiqishi bo‘yicha bir xil bo‘lsa. Oxirgi holatda, ushbu aralashmalar uchun o‘lcham bo‘yicha bir xillik talab qilinmaydi.

Qadoq tarkibining ko‘rinib turgan qismi butun qadoq tarkibiga to‘liq mos kelishi kerak.

B. Qadoqlash

Olmalar mahsulotni tegishli darajada himoya qilishni ta’minlaydigan usulda qadoqlanishi kerak. Xususan, sof vazni 3 kg dan ortiq bo‘lgan sotuv qadoqlari mahsulotning munosib himoya qilinishini ta’minlash uchun yetarli darajada mustahkam bo‘lishi kerak.

Qadoq ichida foydalaniladigan materiallar toza va mahsulotga har qanday tashqi yoki ichki shikast yetkazishni istisno qiladigan sifatda bo‘lishi kerak. Materiallardan, xususan, savdo tavsiflari tushirilgan qog‘oz yoki shtamplardan foydalanishga ruxsat etiladi, basharti matn chop etish yoki tamg‘a qilish zaharli bo‘lmagan siyoh yoki yelim yordamida bajarilgan bo‘lsa.

Mahsulotlarga donalab yopishtiriladigan yorliqlar shunday bo‘lishi kerakki, ular ko‘chirilganda ko‘zga ko‘rinadigan yelim izlarini qoldirmasligi va po‘stloqning nuqsonlariga olib kelmasligi kerak. Alohida mevalarga lazer yordamida tushirilgan ma’lumotlar meva po‘sti yoki po‘stlog‘ining nuqsonlariga olib kelmasligi kerak.

Qadoqlar har qanday yot moddalardan xoli bo‘lishi kerak.

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

VI. Tamg‘alashga oid qoidalar

Har bir qadoq[8] quyidagi ma’lumotlarni o‘z ichiga olishi kerak: yozuvlar bir tomonda jamlangan, aniq o‘qiladigan, o‘chmaydigan tarzda belgilangan hamda tashqi tomondan ko‘rinadigan bo‘lishi kerak.

A. Identifikatsiya

Qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi/eksportchi:

Nomi va jismoniy manzili (masalan, ko‘cha/shahar/hudud/pochta indeksi hamda, agar kelib chiqish mamlakatidan farq qilsa, mamlakat nomi) yoki bunday tizimni qo‘llayotgan mamlakat Yevropa iqtisodiy komissiyasi (UNECE) ma’lumotlar bazasida ro‘yxatga olingan bo‘lsa, milliy vakolatli organ tomonidan rasman tan olingan kod belgisi[9].

B. Mahsulotning xususiyati

• Agar qadoq ichidagi mahsulot tashqi tomondan ko‘rinib turmaydigan bo‘lsa, “Olmalar”;

• Navning nomi. Aniq farqlanuvchi turlicha navlardagi olmalar aralashmasi bo‘lgan taqdirda — ushbu turlicha navlarning nomlari.

Navning nomi sinonim bilan almashtirilishi mumkin. Savdo nomi[10] faqat nav nomi yoki sinonimiga qo‘shimcha ravishda ko‘rsatilishi mumkin.

• Nav himoyasiga ega bo‘lgan mutatsiyaga uchragan navlar bo‘lgan taqdirda — ushbu mutant nomi asosiy nav nomining o‘rniga qo‘llanilishi mumkin. Nav himoyasiga ega bo‘lmagan mutantlar bo‘lgan taqdirda — ushbu mutant nomi faqat asosiy nav nomiga qo‘shimcha ravishda ko‘rsatilishi mumkin.

• Tegishli hollarda — “Mitti nav”

C. Mahsulotning kelib chiqishi

• kelib chiqish mamlakati[11] va ixtiyoriy ravishda yetishtirilgan hudud yoki milliy, mintaqaviy yoxud mahalliy nomi.

---

[8] *Ushbu tamg‘alash qoidalari qutilarga (yirik qadoqlarga) joylangan holda taqdim etiladigan sotuv qadoqlariga nisbatan qo‘llanilmaydi. Biroq, ular alohida taqdim etiladigan sotuv qadoqlariga (birlamchi qadoqlarga) nisbatan qo‘llaniladi.*

[9] *Bir qator mamlakatlarning milliy qonunchiligi nomi va manzilini aniq deklaratsiya qilishni talab etadi. Biroq, kodli belgi qo‘llanilgan taqdirda, “qadoqlovchi va/yoki jo‘natuvchi (yoki ekvivalent qisqartmalar)” degan ko‘rsatkich kodli belgi bilan uzviy bog‘liq holda aks ettirilishi, kodli belgidan oldin esa (agar u kelib chiqish mamlakati bo‘lmasa) tan olayotgan mamlakatning ISO 3166 (alfa) bo‘yicha mamlakat/hudud kodi ko‘rsatilishi kerak.*

[10] *Savdo nomi muhofaza qilinishi so‘ralgan yoki olingan tovar belgisi yoxud har qanday boshqa tijorat nomi bo‘lishi mumkin.*

[11] *To‘liq yoki umumiy qabul qilingan nom ko‘rsatilishi kerak.*

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

• Turli mamlakatlardan keltirilgan, aniq farqlanuvchi turlicha navlardagi olmalar aralashmasi bo‘lgan taqdirda — har bir kelib chiqish mamlakatining ko‘rsatkichi tegishli nav nomining yonida aks ettirilishi kerak.

D. Tijorat tavsifnomalari

nav;

O‘lchami yoki qator va qatlamlarga joylangan mevalar uchun — donalar soni.

Agar identifikatsiya o‘lcham bo‘yicha amalga oshirilgan bo‘lsa, bu quyidagicha ifodalanishi kerak:

(a) bir xillik qoidalariga bo‘ysunadigan mahsulotlar uchun — minimal va eng yuqori diametrlar yoki minimal va eng yuqori vazn;

(b) ixtiyoriy ravishda, bir xillik qoidalariga bo‘ysunmaydigan mahsulotlar uchun — qadoqdagi eng kichik mevaning diametri yoki vazni ko‘rsatilib, undan keyin “va undan yuqori” yoki shunga tenglashtirilgan ibora keltiriladi yoxud, tegishli hollarda, qadoqdagi eng yirik mevaning diametri yoki vazni ko‘rsatiladi.

E. Rasmiy nazorat belgisi (ixtiyoriy)

1960-yilda qabul qilingan.

Oxirgi marta 2020-yilda qayta ko‘rib chiqilgan.

2017 yilgi standartlarning Namunaviy shakliga muvofiqlashtirilgan.

Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkilotining (OECD) meva va sabzavotlar uchun xalqaro standartlarni qo‘llash chizmasi ushbu standartni qo‘llash bo‘yicha illyustratsiyalar bilan boyitilgan tushuntiruvchi risolani chop etgan. Mazkur nashrni OECD kitob do‘konidan www.oecdbookshop.org manzili orqali xarid qilish mumkin.

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Ilova
Ranglanishi va qo‘tirligi bo‘yicha tasnifni ta’minlaydigan olma navlarining to‘liq bo‘lmagan ro‘yxati[12]

Quyida keltirilgan ro‘yxatdagi ayrim navlar bir yoki bir nechta mamlakatlarda tovar belgisi muhofaza qilinishi so‘ralgan yoki olingan nomlar ostida sotilishi mumkin. Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan nav nomlari deb hisoblangan nomlar birinchi ustunda ko‘rsatilgan. Ushbu navlar tanilishi mumkin bo‘lgan boshqa nomlar ikkinchi va uchinchi ustunlarda keltirilgan.

Ushbu uchta ustunning hech biri tovar belgilarini qamrab olishga mo‘ljallanmagan. Ma’lum bo‘lgan tovar belgilariga havolalar to‘rtinchi ustunga faqat ma’lumot uchun kiritilgan. To‘rtinchi ustunda har qanday tovar belgisining mavjudligi litsenziya yoki ushbu tovar belgisidan foydalanishga ruxsat hisoblanmaydi — bunday litsenziya bevosita tovar belgisi egasidan olinishi kerak.

Bundan tashqari, tortinchi ustunda tovar belgisining mavjud emasligi ushbu nav uchun ro‘yxatdan o‘tgan/ko‘rib chiqilayotgan tovar belgisi yo‘qligini anglatmaydi. Yorliqlar bo‘yicha talablar uchun standartning VI bo‘limiga qarang.[13]

Shartli belgilar:

M = Mitti nav;

R = Qo‘tir nav;

V = suvli o‘zak kasalligi

* = nav himoyasiga ega bo‘lmagan, biroq ro‘yxatdan o‘tgan/muhofaza qilinadigan tovar belgisiga bog‘langan mutant; yulduzcha (*) belgisi qo‘yilmagan mutantlar muhofaza qilinadigan navlar hisoblanadi.

---

[12] *Ushbu ro‘yxatga kirmagan navlarning mevalari o‘zlarining nav xususiyatlariga muvofiq navlarga ajratilishi kerak. Nav xususiyatlari to‘g‘risida ma’lumot berish uchun rangdor navlar, shuningdek, o‘ziga xos qo‘tirlikni namoyon qiluvchi navlar ro‘yxatga kiritilishi kerak. Ro‘yxatni yangilash Yangi uzilgan meva va sabzavotlar standartlashtirish bo‘yicha ixtisoslashtirilgan shu‘ba orqali so‘ralishi mumkin.*

[13] *Birinchi ustunda keltirilgan ayrim nav nomlari bir yoki bir nechta mamlakatlarda patent muhofazasi olingan navlarni ko‘rsatish mumkin. Bunday xususiy navlar faqat tegishli litsenziya asosida patent egasi tomonidan ruxsat berilgan shaxslar tomonidan ishlab chiqarilishi yoki sotilishi mumkin.*

Birlashgan Millatlar Tashkiloti har qanday bunday patentning haqiqiyligi yoki har qanday bunday patent egasining yoxud uning litsenziatining ushbu navni ishlab chiqarish yoki sotishga doir huquqlari yuzasidan hech qanday joyni egallamaydi.

Birlashgan Millatlar Tashkiloti jadvalning 1, 2 va 3-ustunlarida tovar belgisi nomlari ko‘rsatilmasligini ta’minlashga harakat qildi. Biroq, agar jadvalga tovar belgisi nomi kiritilgan bo‘lsa, Birlashgan Millatlar Tashkilotini bu haqda zudlik bilan xabardor qilish (quyidagi manzildagi) va nav uchun tegishli nav yoki umumiy nomni, shuningdek, ro‘yxatga o‘zgartirish kiritish uchun ushbu navga tegishli har qanday patent yoki tovar belgisiga egalik huquqini tasdiqlovchi yetarli dalillarni taqdim etish tovar belgisi egasining majburiyatidir. Tovar belgisi egasidan qo‘shimcha ma’lumot talab qilinmagan taqdirda,

Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari sifati standartlari bo‘yicha ishchi guruh ma’lumot olinganidan keyingi sessiyada ro‘yxatga tegishli o‘zgartirishlar kiritadi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti har qanday tovar belgilarining haqiqiyligi yoki har qanday bunday tovar belgisi egalarining yoxud ularning litsenziatlarining huquqlari yuzasidan hech qanday joyni egallamaydi.

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha
African Red			African Carmine ™	B	
Akane		Tohoku 3, Primerouge		B	
Alkmene		Early Windsor		C	
Alwa				B	
Amasya				B	
Ambrosia			Ambrosia ®	B	
Annurca				B	
Ariane			Les Naturianes ®	B	
Arlet		Swiss Gourmet		B	R
AW 106			Sapora ®	C	
Belgica				B	
Belle de Boskoop		Schone van Boskoop, Goudreinette		D	R
	Boskoop rouge	Red Boskoop, Roter Boskoop, Rode Boskoop		B	R
	Boskoop Valastrid			B	R
Berlepsch		Freiherr von Berlepsch		C	
	Berlepsch rouge	Red Berlepsch, Roter Berlepsch		B	
Bonita				A	
Braeburn				B	
	Hidala		Hillwell ®	A	
	Joburn		Aurora ™, Red Braeburn ™, Southern Rose ™	A	
	Lochbuie Red Braeburn			A	
	Mahana Red Braeburn		Redfield ®	A	
	Mariri Red		Eve ™, Aporo ®	A	
	Royal Braeburn			A	
Bramley’s Seedling		Bramley, Triomphe de Kiel		D	

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Cardinal				B	
Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha
Caudle			Cameo ®, Camela ®	B	
	Cauflight		Cameo ®, Camela ®	A	
CIV323			Isaaq ®	B	
CIVG198			Modi ®	A	
Civni			Rubens ®	B	
Collina				C	
Coop 38			Goldrush ®, Delisdor ®	D	R
Coop 39			Crimson Crisp ®	A	
Coop 43			Juliet ®	B	
Coromandel Red		Corodel		A	
Cortland				B	
Cox’s Orange Pippin		Cox Orange, Cox’s O. P.		C	R
Cripps Pink			Pink Lady ®, Flavor Rose ®	C	
	Lady in Red		Pink Lady®	B	
	Rosy Glow		Pink Lady ®	B	
	Ruby Pink			B	
Cripps Red			Sundowner ™, Joya ®	B	
Dalinbel			Antares ®	B	R
Dalitron			Altess ®	D	
Delblush			Tentation ®	D	
Delcorf			Delbarestivale ®	C	
	Celeste			B	
	Bruggers Festivale		Sissired ®	A	
	Dalili		Ambassy ®	A	
	Wonik *		Appache ®	A	
Delcoros			Autento ®	A	
Delgollune			Delbard Jubilé ®	B	
Delicious ordinaire		Ordinary Delicious		B	
Discovery				C	
Dykmanns Zoet				C	
Egremont Russet				D	R
Elise		De Roblos, Red Delight		A	

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha
Elstar				C	
	Bel-El		Red Elswout ®	C	
	Daliest		Elista ®	C	
	Daliter		Elton ™	C	
	Elshof			C	
	Elstar Boerekamp		Excellent Star ®	C	
	Elstar Palm		Elstar PCP ®	C	
	Goedhof		Elnica ®	C	
	Red Elstar			C	
	RNA9842		Red Flame ®	C	
	Valstar			C	
	Vermuel		Elrosa ®	C	
Empire				A	
Fengapi			Tessa ®	B	
Fiesta		Red Pippin		C	
Fresco			Wellant ®	B	R
Fuji				B	V
	Aztec		Fuji Zhen ®	A	V
	Brak		Fuji Kiku ® 8	B	V
	FUCIV51		SAN-CIV ®	A	V
	Fuji Fubrax		Fuji Kiku ® Fubrax	B	V
	Fuji Supreme			A	V
	Fuji VW		King Fuji ®	A	V
	Heisei Fuji		Beni Shogun ®	A	V
	Raku-Raku			B	V
Gala				C	
	Alvina			A	
	ANABP 01		Bravo ™	A	
	Baigent		Brookfield ®	A	
	Bigigalaprim		Early Red Gala ®	A	
	Devil Gala			A	
	Fengal		Gala Venus	A	
	Gala Schnico		Schniga ®	A	
	Gala Schnico Red		Schniga ®	A	
	Galafresh		Breeze ®	A	

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha
	Galaval			A	
	Galaxy		Selekta ®	B	
	Gilmac		Neon ®	A	
	Imperial Gala			B	
	Jugala			B	
	Mitchgla		Mondial Gala ®	B	
	Natali Gala			B	
	Regal Prince		Gala Must ®	B	
	Royal Beaut			A	
	Simmons		Buckeye ® Gala	A	
	Tenroy		Royal Gala ®	B	
	ZoukG1		Gala One®	A	
Galmac			Camelot ®	B	
Gloster				B	
Golden 972				D	
Golden Delicious		Golden		D	
	CG10 Yellow Delicious		Smothee ®	D	
	Golden Delicious Reinders		Reinders ®	D	
	Golden Parsi		Da Rosa ®	D	
	Leratess		Pink Gold ®	D	
	Quemoni		Rosagold ®	D	
Goldstar			Rezista Gold Granny ®	D	
Gradigold			Golden Supreme ™, Golden Extreme ™	D	
Gradiyel			Goldkiss ®	D	
Granny Smith				D	
	Dalivair		Challenger ®	D	
Gravensteiner		Gravenstein		D	
GS 66			Fräulein ®	B	
HC2-1			Easy pep’s! Zingy ®	A	
Hokuto				C	
Holsteiner Cox		Holstein		C	R
Honeycrisp			Honeycrunch ®	C	

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha
Horneburger				D	
Idared				B	
	Idaredest			B	
	Najdared			B	
Ingrid Marie				B	R
Inored			Story ®, LoliPop ®	A	
James Grieve				D	
Jonagold				C	
	Early Jonagold		Milenga ®	C	
	Dalyrian			C	
	Decosta			C	
	Jonagold Boereka mp		Early Queen ®	C	
	Jonagold Novajo	Veulemanns		C	
	Jonagored		Morren’s Jonagored ®	C	
	Jonagored Supra		Morren’s Jonagored ® Supra ®	C	
	Red Jonaprince		Wilton’s ®, Red Prince ®	C	
	Rubinstar			C	
	Schneica	Jonica		C	
	Vivista			C	
Jonathan				B	
Karmijn de Sonnaville				C	R
Kizuri			Morgana ®	B	
Ladina				B	
La Flamboyante			Mairac ®	B	
Laxton’s Superb				C	R
Ligol				B	
Lobo				B	
Lurefresh			Red Love ® Era ®	A	
Lureprec			Red Love ® Circe ®	A	
Luregust			Redlove ® Calypso ®	A	
Luresweet			Redlove ® Odysso®	A	

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha
Maigold				B	
Maribelle			Lola ®	B	
MC38			Crimson Snow ®	A	
McIntosh				B	
Melrose				C	
Milwa			Diwa ®, Junami ®	B	
Minneiska			SweeTango ®	B	
Moonglo				C	
Morgenduft		Imperatore		B	
Mountain Cove			Ginger Gold ™	D	
Mored			Joly Red ®	A	
Mutsu		Crispin		D	
Newton				C	
Nicogreen			Greenstar ®	D	
Nicoter			Kanzi ®	B	
Northern Spy				C	
Ohrin		Orin		D	
Paula Red				B	
Pinova			Corail ®	C	
	RoHo 3615		Evelina ®	B	
Piros				C	
Plumac			Koru ®	B	
Prem A153			Lemonade ®, Honeymoon ®	C	
Prem A17			Smitten ®	C	
Prem A280			Sweetie™	B	
Prem A 96			Rockit ™	B	M
R201			Kissabel ® Rouge	A	
Rafzubin			Rubinette ®	C	
	Frubaur		Rubinette ® Rossina	A	
	Rafzubex		Rubinette ® Rosso	A	
Rajka			Rezista Romelike ®	B	
Regalyou			Candine ®	A	
Red Delicious		Rouge Américaine		A	
	Camspur		Red Chief ®	A	
	Erovan		Early Red One ®	A	
	Evasni		Scarlet Spur ®	A	
	Stark Delicious			A	
Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

	Starking			C	
	Starkrimson			A	
	Starkspur			A	
	Topred			A	
	Trumdor		Oregon Spur Delicious ®	A	
Reine des Reinettes		Gold Parm oné, Gold parm äne		C	V
Reinette Grise du Canada		Graue Kanadarenett e, Renetta Canada		D	R
RM1			Red Moon ®	A	
Rome Beauty		Belle de Rome, Rome, Rome Sport		B	
RS1			Red Moon ®	A	
Rubelit				A	
Rubin				C	
Rubinola				B	
Šampion		Shampion, Champion, Szampion		B	
	Reno 2			A	
	Šampion Arno	Szampion Arno		A	
Santana				B	
Sciearly			Pacific Beauty ™, NZ Beauty	A	
Scifresh			Jazz ™	B	
Sciglo			Southern Snap ™	A	
Scilate			Envy ®	B	
Sciray		GS48		A	
Scired			NZ Queen	A	R
Sciros			Pacific Rose ™, NZ Rose	A	
Senshu				C	
Shinano Gold			Yello ®	D	

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI

Nav	Mutant	Sinonimlar	Tovar belgilari	Rang guruhi	Qo‘shimcha
Spartan				A	
SQ 159			Natyra ®, Magic Star ®	A	
Stayman				B	
Summerred				B	
Sunrise				A	
Sunset				D	R
Suntan				D	R
Sweet Caroline				C	
TCL3			Posy ®	A	
Topaz				B	
Tydeman’s Early Worcester		Tydeman’s Early		B	
Tsugaru				C	
UEB32642			Opal ®	D	
WA 2			Sunrise Magic ™	A	
WA 38			Cosmic Crisp ™	A	
Worchester Pearmain				B	
Xeleven			Swing ® natural more	A	
York				B	
Zari				B	
Zouk 16			Flanders Pink ®, Mariposa ®	B	
Zouk 31			Rubisgold ®	D	
Zouk 32			Coryphée ®	A	

STANDARTLAR INSTITUTI #0KYHJLWS33 - 25.09.2026 O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGI VAZIRLIGI